

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Szerző:

Christián Rezső

Cím:

„Jött éve csodáknak...”

Idő

1686

Forrás:

Budapesti Napló

Személy

Bp.

1931. V. 2

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Közp. ny.

„Jött éve csodáknak...”

Az adatok, amelyeket alább feldolgozunk, nem újak; új csak a szemzőg, amelyből azokat nézzük, látjuk és egységbe foglaljuk.

A történeteknek egyik eleme a csodás elem; eleme ez a regének, a mondának, a legendának is.

Budavára 1686 szeptember 2-án történt visszavételének nincs költeménye, nincs mondaköre, — de van az ostrom histórikumában is nem egy „csodás” elem, amely sajnos, jórészt kiaknázatlanul, holt anyagként korhad immár harmadfél századon át.

Nem látunk ugyan csodát abban, hogy Budavára, amely 1541 szeptember 2-án került török kézre, 1686-ban — 145 éves idegen uralom után — ugyancsak szeptember 2-án vétettet vissza. Nem hisszük, hogy 1686 szeptember 2-án bárki is az ostromlók közt arra gondolt volna, hogy ezen az évfordulón kell Budavárának visszaesnie, és nem tudunk egy oly napi-parancsról, mely így szólt volna: „Katonák! Ma van 145 esztendeje, hogy elvesztett Budavára. Ma ismét a miénk lesz, ha ti is úgy akarjátok!” A véletlen játéka volt tehát a szeptember 2-iki 145-ik évforduló, nem pedig ügyesen kiaknázott imponderabiliák gyümölese. Mégis úgy érezzük, nem szabad a véletlen eme játékát sem megemlítetlenül hagynunk. A véletlen is, a játék is foglalkoztatja a fantáziát...

Bevilaque-Borsody Béla dr. a *Budapesti Napló* 1038. számában az 1686-os ostromot megelőző évekből két „csodás” történetet közölt a budavári rabbi feljegyzéseiből. Az egyik, hogy 1681-ben Budán „átokverés” alá estek a vizek megtelvé kicsiny veres kí-

gyókkal és skorpiókkal, a másik pedig, hogy 1682-ben idegen madarak szorították ki Budavárában a régi kelet fészkeikből. Jelek, jelek, — „veniunt novi, migrate veteres coloni”. Nem hisszük, hogy ezek a „jelek” 1686-ban kicsinyhitűekké tették volna Budavára szívós védőit, az ostromló hadak pedig aligha tudtak erről a „jelek”-ről és ezek nem acélozták meg hősiességüket. Úgy érezzük azonban, hogy ezek a „csodás” jelenségek egy festő eszetjére kíváncsognak, egy „A török Buda végnapjai”-ról megfestendő nagyobb vászon mellékvásznaira. A „Megillah Oveni”-t az idegen nem lapozza, de a vásznak nemzetközi nyelven olvasni mindenki tud.

Ismeretes, hogy XI. Ince pápa a „Budam Virginis Dabit Auxilium” jelígyével buzdította a keresztény hadakat kitartásra és Budavárának a Szent Szűz segítségével való visszavételére. (Ezt a jelígyét örökíti meg a Lovas-út és a Körmöczi-lépeső sarkával szembenező bástyafalra elhelyezett emléktábla.) És íme, amikor 1686 szeptember 2-án elesik Budavára, a robbanások okozta rázkódások hatása alatt a Nagyboldogasszony-templom faláról leválik az a védőfal, amely eltakarta a török elől a budavári Madonna-szobrot, és a Szent Szűz szobra ismét láthatóvá lőn. (Megörökítve a budavári Nagyboldogasszony-templom egyik falfestményén és a szobor alatt elhelyezett emléktáblán.) Ez volna az egyetlen, nem teljesen kiaknázatlan „csodás” elem az ostrom histórikumából. Sajnos, a falfestmény hatása elvesz a templomban elhelyezésénél fogva és a stílus kötöttsége folytán; — de a budavári Madonna szobrának kicsinyített mását, sőt még egyszerű képét sem lehet sehol Pest-Budán az idegennek emlékül megvásárolnia.

Megemlítjük végül Ramocsaházy Endre magyar vitéz csodálatos históriáját, ahogy azt a *Budapesti Napló* több ízben megírta. Ramocsaházy Endre 1686-ban a Fehérvári-kapu felől mászta meg a Vár falát és kitűzte arra a magyar lobogót; a Szent György-téren azonban társaitól elvágta a törökök, foglyul ejtették és a téren egy szederfára felakasztották; a fa fiatal ága azonban lehajlott, úgy hogy Ramocsaházy Endre lábujja elérte a földet; — a várat elfoglaló keresztények még élve szabadíthatták ki a halál torkából. Hamarjában csak ezeket a „csodás” elemeket írtuk össze; ám úgy hisszük, nagyon hiányos az összeírásunk, holott minden „csodás” elemet, amely Budavára történetében fellelhető, rendszeresen össze kellene gyűjteni, hogy az rendelkezésre álljon azoknak, akik ihlettel megáldva, ezekből a „csodás” elemekből merítve, Budavára mondavilágát megteremtteni tudnák tollal, ecsettel, vésővel.

A múltban van a jövő gyökere; — csodaváró lélekkel ne a jövő szívárványát lessük, de a múltat kutassuk és aknázzuk ki; a múlt csodái azután meghozzák maguktól a jövő csodáit — Budavárának.

Chrishtián Rezső

azinyomda 1927 — 1695